Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA
[*PEDRO CRUZ VILLALÓN*] SECINĀJUMI,
sniegti 2015. gada 25. jūnijā [1]

Lieta C-32/14

ERSTE Bank Hungary Zrt
pret
Attila Sugár

(Fővárosi Törvényszék (Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Patērētāju tiesību aizsardzība — Negodīgi noteikumi līgumos, ko slēdz starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju — Direktīva 93/13/EEK — 6. un 7. pants — Negodīgo līguma noteikumu izvērtējums — Atbilstīgi un efektīvi līdzekļi, lai izbeigtu negodīgu noteikumu izmantošanu — Publisku aktu, kuros iekļauts līgums, piespiedu izpilde — Notāra izdarīta atzīme par izpildāmību — Notāra pienākumi — Negodīgu noteikumu pārbaude pēc savas ierosmes — Pārbaude tiesā — Līdzvērtības un efektivitātes principi

1. Vai ar Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvu 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos [2] notāriem, kad viņiem ir izšķiroša nozīme attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līguma piespiedu izpildi, ir uzlikti īpaši pienākumi pārbaudīt negodīgus līguma noteikumus, kas ir līdzīgi tiem, kuri saskaņā ar šobrīd visai plašo Tiesas judikatūru ir jāpilda valsts tiesām?

2. Būtībā tāda ir galvenā un vēl neaplūkotā problēma, ar kuru izskatāmajā lietā ir saistīti divi Tiesai uzdotie prejudiciālie jautājumi. Ar to šī lieta atšķiras no daudzām citām šo pēdējo gadu laikā iesniegtajām lietām, it īpaši tām, kuras iesniedza Ungārijas [3] vai Spānijas [4] tiesas, kurām bija jāizvērtē valsts tiesību aktu saderīgums it īpaši ar Direktīvas 93/13 6. un 7. panta prasībām.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — OV L 95, 2. lpp.

3 — Skat. it īpaši spriedumus *Pannon GSM* (C-243/08, EU:C:2009:350); *VB Pénzügyi Lízing* (C-137/08, EU:C:2010:659); *Invitel* (C-472/10, EU:C:2012:242); *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88); *Jőrös* (C-397/11, EU:C:2013:340); *Kásler* un *Káslerné Rábai* (C-26/13, EU:C:2014:282), kā arī *Baczó* un *Vizsnyiczai* (C-567/13, EU:C:2015:88) un rīkojumu *Sebestyén* (C-342/13, EU:C:2014:1857).

4 — Skat. it īpaši spriedumus *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores* (no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346); *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675); *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615); *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349); *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164); *Barclays Bank* (C-280/13, EU:C:2014:279); *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099); *Unicaja Banco* un *Caixabank* (C-482/13, C-484/13, C-485/13 un C-487/13, EU:C:2015:21), kā arī rīkojumu *Banco Popular Español* un *Banco de Valencia* (C-537/12 un C-116/13, EU:C:2013:759).

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

3. Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā noteikts:

“Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

4. Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos.”

B – *Valsts tiesības*

5. Dažādas attiecīgās valsts tiesību normas saistībā ar pamatlietu ir iekļautas 1959. gada Likumā Nr. IV par Civilkodeksu [5], 1952. gada Likumā Nr. LIII par Ungārijas Civilprocesa kodeksu [6], 1994. gada Likumā Nr. III par piespiedu izpildi tiesas kārtībā [7] un visbeidzot 1991. gada Likumā Nr. XLI par notariātu [8].

1) Civilkodekss

6. Civilkodeksa 209. pantā ir paredzēts:

“1. Vispārēji līguma noteikumi un atsevišķi neapspriesti patērētāju līguma noteikumi ir negodīgi tad, ja, pārkāpjot labticības un godīguma prasības, ar tiem vienpusēji un nepamatoti paredzētas no līguma izrietošas pušu tiesības un pienākumi, kas kaitē tai līgumslēdzējai pusei, kas līguma noteikumus nav noteikusi.

2. Lai noteiktu kāda līguma noteikuma negodīgumu, ir jāņem vērā visi apstākļi, kas pastāvēja līguma noslēgšanas brīdī un noteica līguma noslēgšanu, kā arī pakalpojumu sniegšanas veids un saikne starp attiecīgo noteikumu un citiem līguma noteikumiem vai citiem līgumiem.

3. Speciālajos tiesību aktos var tikt paredzēti noteikumi, kas patērētāju līgumos tiks uzskatīti par negodīgiem vai kas par tādiem ir jāuzskata, ja vien netiek pierādīts pretējais.”

7. Civilkodeksa 209./A pantā ir noteikts:

“1. Puse, kurai ir nodarīts kaitējums, var apstrīdēt negodīgus noteikumus, kas ietverti patērētāju līgumā kā vispārēji līguma noteikumi.

2. Negodīgi noteikumi, kas ietverti patērētāju līgumā kā vispārēji līguma noteikumi, kā arī pārdevēja vai piegādātāja vienpusēji noteikti, iepriekš definēti noteikumi, par kuriem nav atsevišķas vienošanās, nav spēkā. Uz spēkā neesamību var atsaukties tikai patērētāja interesēs.”

5 — Turpmāk tekstā – “Civilkodekss”.

6 — Turpmāk tekstā – “Civilprocesa kodekss”.

7 — Turpmāk tekstā – “Likums par piespiedu izpildi tiesas kārtībā”.

8 — Turpmāk tekstā – “Notariāta likums”.

2) Civilprocesa kodekss

8. Civilprocesa kodeksa 366. pantā ir noteikts:

“Ja piespiedu izpildi nav iespējams atcelt vai ierobežot piespiedu izpildes tiesā procedūrā, piemērojot [..] Likuma [..] par [..] izpildi tiesas kārtībā 41. vai 56. pantu, parādnieks, kas iebilst pret piespiedu izpildi, var celt prasību pret pieteicēju, kurš prasa piespiedu izpildi, par piespiedu izpildes izbeigšanu vai ierobežošanu.”

9. Civilprocesa kodeksa 369. pantā ir paredzēts:

“Tiesvedību par piespiedu izpildes, kas noteikta ar publisku aktu, uz kura izdarīta atzīme par izpildāmību, vai ar tam līdzvērtīgu aktu, izbeigšanu vai ierobežošanu var uzsākt, ja

a) atgūstamais parāds nav radies likumīgi,

b) viss parāds vai daļa no tā vairs nepastāv,

c) pieteicējs, kurš lūdz piespiedu izpildi, ir piešķīris papildu termiņu tā izpildei un šis termiņš vēl nav beidzies,

d) parādnieks vēlas izvirzīt prasījumu, kas var ietekmēt parādu.”

10. Civilprocesa kodeksa 370. pantā ir noteikts:

“Tiesa, kas izskata lietu par piespiedu izpildes izbeigšanu vai ierobežošanu, var apturēt piespiedu izpildi šajā lietā.”

3) Likums par piespiedu izpildi tiesas kārtībā

11. Likumā par piespiedu izpildi tiesas kārtībā ir paredzēts, ka rīkojumu par prasījuma piespiedu piedziņu var izdot tiesa vai notārs. Tā 224./A pantā ir noteikts:

“Ja notāram ir jāizdod rīkojums par piespiedu izpildi, ir jāpiemēro šie noteikumi, tos pielāgojot šādi:

a) “tiesa, kas izdod rīkojumu par piespiedu izpildi” ir notārs; “tiesas, kas izdod rīkojumu par piespiedu izpildi, nolēmums” ir notāra lēmums; [..].”

12. Saskaņā ar Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 13. pantu:

“1. Izpildes rīkojumu var izsniegt, ja lēmumā par izpildi:

a) ir ietverts prasījums (naudas summa),

b) tas ir galīgs vai arī ir izpildāms pagaidu kārtībā un

c) ir beidzies saistību izpildes termiņš. [..]”

13. Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 23./C pantā ir noteikts:

“1. Notārs, kurš sagatavo aktu, izdara atzīmi par izpildāmību uz notariāla akta, ja tajā ir precizētas(-i):

a) saistības veikt pakalpojumu vai pretpakalpojumu vai vienpusējas saistības,

b) kreditora un debitora nosaukums,

c) saistību priekšmets, to apmērs (summa) un izcelsme,

d) izpildes noteikumi un termiņš.

2. Ja saistības ir atkarīgas no kāda nosacījuma izpildes vai termiņa iestāšanās, to izpildes noteikšanai ir arī nepieciešams, lai notariālajā aktā tiktu apliecināta nosacījuma vai termiņa iestāšanās. [..]

5. Piespiedu izpilde tiek piemērota, ja notariālajā aktā norādītajam prasījumam var piemērot izpildi tiesas kārtībā un ja ir beidzies izpildes termiņš. [..]"

14. Saskaņā ar Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 31./E panta 2. punktu:

"2. Notariālajai procedūrai kā bezstrīdus civiltiesiskai procedūrai ir tādas pašas sekas kā tiesas procesam. Notāra pieņemtam lēmumam ir tādas pašas sekas kā rajona tiesas lēmumam. [..]"

15. Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 211. panta 2. punktā un 212. panta 1. punktā ir noteikts:

"211. pants

[..]

2. Ja tiesa izpildes rīkojumu ir apstiprinājusi prettiesiski, atzīme par izpildāmību ir jāatceļ. [..]

212. pants

1. Tiesa, kas izdod rīkojumu par piespiedu izpildi, jebkurā brīdī var atcelt izpildes rīkojumu vai atsaukt apstiprinājumu pēc lietas dalībnieka lūguma, pamatojoties uz tiesu izpildītāja, kuram uzdots veikt izpildi, ziņojumu vai pēc savas ierosmes. [..]"

II – **Pamata tiesvedības rašanās fakti**

16. 2007. gada 18. decembrī prasītāja pamatlietā *Erste Bank Hungary Zrt.*[9] un atbildētājs pamatlietā *Attila Sugár*[10] noslēdza aizdevuma līgumu un ķīlas līgumu, [noformējot to] ar publisku aktu, uz kuru pamata banka atbildētājam piešķīra aizdevumu CHF 30 687 apmērā dzīvokļa iegādei.

17. 2007. gada 19. decembrī parādnieks, pamatojoties uz šo līgumu, ar notariālu aktu atzina parādu, piešķirot *Erste Bank* tiesības, pirmkārt, izbeigt aizdevuma līgumu, ja parādnieks nepildītu savas līgumsaistības, un, otrkārt, piedzīt parādu, kas izriet no līguma, pamatojoties uz šim nolūkam sagatavotu [parāda] piedziņas sertifikātu, un lūdzot notāram izdarīt atzīmi par izpildāmību uz dažādiem dokumentiem.

18. Tā kā parādnieks nebija izpildījis savas maksājuma saistības, *Erste Bank*, pirmkārt, izbeidza līgumu un, otrkārt, attiecībā uz parādnieku lūdza izdarīt atzīmi par izpildāmību. Tā kā šim nolūkam tiesību aktos noteiktie nosacījumi bija izpildīti, notārs 2011. gada 13. decembrī apmierināja šo lūgumu.

19. 2013. gada 5. jūnijā parādnieks lūdza notāram atcelt atzīmi par izpildāmību, kas tika izdarīta uz publiskā akta, kurā bija iekļauts aizdevuma līgums, apgalvojot, ka līgumā bija negodīgi noteikumi un nav tikušas ņemtas vērā tiesību normas, kas reglamentē ar patērētājiem noslēgtos aizdevuma līgumus.

9 — Turpmāk tekstā – "*Erste Bank*".

10 — Turpmāk tekstā – "parādnieks".

20. 2013. gada 13. jūnijā notārs šo lūgumu noraidīja. Notārs konstatēja, ka aktā bija ietvertas vienpusējas saistības, kreditora un parādnieka vārds, parāda apmērs un tā izcelsme, to izpildes noteikumi, kā arī šim nolūkam noteiktais termiņš, ka tajā bija precizēts nosacījums, kura izpildei tika piešķirta ticamība, tā izpildes datums, un tajā tika norādīts, ka 2011. gada 13. decembrī uz tā ir tikusi izdarīta atzīme par izpildāmību. Notārs arī precizēja, ka notariālā procedūra bija bezstrīdus procedūra un ka viņam nebija pilnvaru pieņemt nolēmumu saistībā ar lietas dalībnieku strīdu par līguma noteikumiem vai šī līguma izbeigšanas tiesiskumu, jo šajos jautājumos tiesām ir izņēmuma piekritība. Turklāt viņš norādīja, ka viņam bija tikai jāapliecina, ka aizdevējs bija izbeidzis līgumu, bet līgumslēdzējas puses līguma noteikumus arī varēja apstrīdēt tiesā un tām bija papildu iespēja celt prasību par piespiedu izpildes ierobežošanu vai atcelšanu.

21. Tādēļ parādnieks iesniedzējtiesā cēla prasību atcelt notāra lēmumu un atcelt atzīmi par izpildāmību. Viņš apstrīd, ka viņš tiek apzīmēts kā parādnieks, un apgalvo, ka notārs, notariāli atzīstot parādu, ir apstiprinājis negodīgus noteikumus un kļūdainu informāciju. Viņš uzskata, ka, sagatavojot publisku aktu par parāda atzīšanu, esot bijis jākonstatē spēkā neesošu noteikumu esamība līgumā. Viņš arī apstrīd, ka varētu tikt atļauts izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, ciktāl tā tiek izdarīta pēc kreditora pieprasījuma un pamatojoties tikai uz tā paziņotajiem grāmatvedības datiem. Tādējādi atzīmes par izpildāmību procedūra esot tiesību ļaunprātīga izmantošana, jo pieteicējs, kurš pieprasa piespiedu izpildi, veic vienpusēju paziņojumu par apstākli, kura pārbaude esot iespējama tikai procedūrā, kas balstīta uz sacīkstes principu.

III – **Prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā**

22. Šajos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas Apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīvas 93/13/EEK 7. panta 1. punktam atbilst dalībvalstī noteikta procedūra, saskaņā ar kuru gadījumā, kad patērētājs neizpilda saistības, kas ietvertas aktā, ko ir sagatavojis notārs atbilstoši likumā noteiktajām prasībām, otra līgumslēdzēja puse iegūst tās norādīto un pieprasīto summu, izmantojot izpildes rīkojuma notariālu apliecinājumu, tādējādi izvairoties no sacīkstes procedūras izmantošanas tiesā un neveicot nekādu attiecīgā līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu?

2) Vai minētajā procedūrā patērētājs var lūgt atcelt izdarīto atzīmi par izpildāmību, pamatojoties uz to, ka nav veikts līguma, kas ir piespiedu izpildes pamatā, noteikumu negodīguma izvērtējums, lai gan atbilstoši spriedumam lietā C-472/11 [*Banif Plus Bank*, EU:C:2013:88] tiesvedības gadījumā tiesai ir jāinformē patērētājs par tās konstatētajiem negodīgajiem līguma noteikumiem?”

23. Rakstveida apsvērumus iesniedza Ungārijas valdība un Eiropas Komisija. *Erste Bank*, Ungārijas un Vācijas valdība, kā arī Komisija sniedza arī mutvārdu apsvērumus tiesas sēdē, kas notika 2015. gada 5. februārī. Vācijas valdība precizēja, ka tā vēlējās piedalīties tiesas sēdē, ciktāl Vācijas tiesībās ir paredzēta procedūra, kas ir līdzīga procedūrai Ungārijas tiesībās.

IV – **Par prejudiciālajiem jautājumiem**

A – *Tiesai iesniegtie apsvērumi*

24. Ungārijas un Vācijas valdība ir vienisprātis, ka Direktīvai 93/13 nav pretrunā tāda atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūra, kurai piemīt pamatlietā aplūkotās iezīmes. Savukārt Komisija pauž pilnīgi pretēju viedokli.

25. Atgādinājusi attiecīgo Tiesas judikatūru un izklāstījusi galvenās vienkāršotas piespiedu izpildes rīkojuma notariāla apliecinājuma procedūras iezīmes pamatlietā, Ungārijas valdība galvenokārt apgalvo, ka tajā nav izslēgta jebkāda negodīgu noteikumu pārbaude, neatkarīgi no tā, vai to veic notāri paši vai valsts tiesas.

26. Vispirms ar Notariāta likumu notāriem, sagatavojot publisku aktu, esot uzlikts pienākums pārbaudīt attiecīgā tiesiskā darījuma saderīgumu ar tiesību aktiem un veikt dažādo noteikumu negodīguma izvērtējumu.

27. Turklāt, lai arī atzīmes par izpildāmību atcelšanas procedūrā, kuras mērķis ir tikai ļaut pārbaudīt atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūras tiesiskumu, ir izslēgta jebkādu līguma noteikumu spēkā esamības pārbaude, patērētājam esot atļauts, pirmkārt, celt prasību, lūdzot konstatēt līguma spēkā neesamību, neatkarīgi no tā, vai piespiedu izpilde tiktu prasīta vai ne, un, otrkārt, atsaukties uz līguma spēkā neesamību tiesvedībā saistībā ar piespiedu izpildes ierobežošanu vai atcelšanu (Civilprocesa kodeksa 369. pants).

28. Šajās procedūrās valsts tiesas varētu un tām vajadzētu veikt līguma noteikumu vai vispārējo līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu un, ievērojot Civilprocesa kodeksa 163. pantu un saskaņā ar *Kúria* (Ungārijas Augstākā tiesa) judikatūru [11], pēc savas ierosmes konstatēt acīmredzamas spēkā neesamības gadījumus, kas var tikt noteikti, pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem.

29. Tādējādi Ungārijas sistēmā esot ievērots pareizs līdzsvars, pirmkārt, starp Direktīvā 93/13 izvirzīto mērķu efektīvu sasniegšanu un, otrkārt, notariālas procedūras specifiskuma un mērķu saglabāšanu, nepadarot neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtinot privātpersonām viņu tiesību īstenošanu.

30. Vācijas valdība, kas precizē, ka Vācijas tiesībās ir paredzēts notariāls izpildraksts, tiesas sēdē apgalvoja, ka ar Direktīvas 93/13 7. pantu ir uzlikts pienākums ieviest atbilstīgus līdzekļus, lai neitralizētu negodīgus līguma noteikumus, un tas obligāti neietverot pārbaudi pēc savas ierosmes. Attiecībā uz valsts piespiedu izpildes procedūrām, kas izriet no valsts procesuālās autonomijas, neskarot līdzvērtības un efektivitātes principus, iesniedzējtiesai esot jāpārbauda, vai attiecīgās valsts tiesību normas, analizējot tās kontekstā un ņemot vērā visus esošos tiesību aizsardzības līdzekļus, padara neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina patērētāju tiesību, kas tiem piešķirtas ar Direktīvu 93/13, īstenošanu.

31. Šajā ziņā esot jāņem vērā notāra vispārīgais uzdevums, kas tam ir uzticēts valsts tiesību aktos, kā arī tam uzliktie pienākumi veikt pārbaudi, konkrētie noteikumi attiecībā uz atzīmes par izpildāmību izdarīšanu uz publiska akta un noteikumi par piespiedu izpildes pārbaudi tiesā.

32. Vācijas valdība šajā ziņā precizē, ka Tiesa ir nospriedusi, ka, lai arī Direktīvā 93/13 ir paredzēta valsts tiesas, kas izskata strīdu starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju, pozitīva iesaistīšanās, kas nav saistīta ar līguma pusēm, efektivitātes principa ievērošana nevar sniegties tiktāl, lai pilnībā kompensētu attiecīgā patērētāja absolūto pasivitāti [12].

33. Savukārt Komisija, kas ierosina atbildes uz visiem jautājumiem, uzskata, ka Ungārijas tiesību akti ir pretrunā Direktīvai 93/13, kā to ir interpretējusi Tiesa.

11 — Ungārijas valdība šajā ziņā atsaucas uz 2010. gada 28. jūlija atzinumu Nr. 2/2010 un 2012. gada decembra atzinumu Nr. 2/2012.

12 — Spriedums *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, 56. punkts).

34. Atbildot uz pirmo jautājumu un galvenokārt atsaucoties uz spriedumu *Banco Español de Crédito* [13], tā apgalvo, ka Direktīvas 93/13 6. un 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir dalībvalsts tiesību akti, kuros ir paredzēts, ka notārs var izdot aktu par piespiedu izpildi, pamatojoties uz aizdevuma līgumu, kas iekļauts publiskajā aktā, neveicot dažādo līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu.

35. Vispirms posmā, kad tiek izdarīta atzīme par izpildāmību uz publiska akta, kurā iekļauts līgums, notāram vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes būtu jāvar veikt līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu, ja viņa rīcībā ir visi šim nolūkam vajadzīgie faktiskie un tiesiskie apstākļi – kas parasti ir viņa rīcībā –, un informēt par to līgumslēdzējas puses.

36. Šajā ziņā tā norāda, ka, lai arī saskaņā ar Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 31./E panta 2. punktu notariāls akts, uz kura izdarīta atzīme par izpildāmību, rada tādas pašas sekas kā rajona tiesas nolēmums, notārs piespiedu izpildes procedūrā var pārbaudīt tikai to, vai ir ievērotas Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 23./C panta 1. punktā noteiktās prasības. Tādējādi uz aizsardzību, kas paredzēta normatīvajos aktos par līguma noteikumiem, patērētājs var atsaukties tikai tad, ja viņš uzsāk tiesvedību par piespiedu izpildes atcelšanu vai ierobežošanu saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 369. pantu, tādējādi tiesa, kurā ir celta prasība, var atcelt piespiedu izpildi.

37. Komisija tiesas sēdē arī precizēja, ka šis patērētāja pienākums celt prasību tiesā, lai apstrīdētu negodīgu noteikumu, nav saderīgs ar efektivitātes principu. Turklāt tā piebilda, ka, ja valsts tiesa bija informējusi notāru par to, ka patērētājs bija cēlis prasību, notāram bija jāvar apturēt atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūru.

38. Posmā, kad tiek sagatavots publisks akts, kas ietver līgumu, notāram, ņemot vērā viņam ar Notariāta likumu uzliktos pienākumus dot padomu, arī būtu jāvar pēc savas ierosmes veikt līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu un tādējādi veicināt Direktīvas 93/13 7. pantā izvirzītā mērķa sasniegšanu.

39. Atbildot uz otro jautājumu un šajā ziņā atsaucoties uz spriedumu *Banif Plus Bank* [14], Komisija apgalvo, ka, lai arī piespiedu izpildes posmā notāram pēc savas ierosmes ir jāveic ar notariālu aktu apstiprināta līguma noteikumu negodīguma izvērtējums, prasītājam it īpaši ir jāvar uzņemties iniciatīvu, lai apstrīdētu notariālu aktu par piespiedu izpildi, un lūgt atcelt atzīmi par izpildāmību, pamatojoties uz to, ka notārs nebija veicis līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu.

B – *Mana analīze*

40. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/13 7. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tam pretrunā ir pamatlietā aplūkojamie valsts tiesību akti, ar kuriem notāram, kurš, ievērojot formālas prasības, ir sagatavojis publisku aktu attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, ir atļauts uz minētā akta izdarīt atzīmi par izpildāmību un tādējādi ārpus tiesvedības un, iepriekš neveicot līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu, izdot rīkojumu par līguma piespiedu izpildi attiecībā uz patērētāju, kas nav izpildījis savas saistības.

41. Ar savu otro jautājumu tā arī jautā, vai, ņemot vērā spriedumu *Banif Plus Bank* [15], Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka tai pretrunā ir pamatlietā aplūkojamie valsts tiesību akti, ar kuriem patērētājam nav atļauts lūgt atcelt atzīmi par izpildāmību, kas izdarīta uz publiska akta attiecībā uz līgumu ar pārdevēju vai piegādātāju, atsaucoties uz to, ka iepriekš netika veikts līguma noteikumu negodīguma izvērtējums.

13 — C-618/10, EU:C:2012:349.

14 — C-472/11, EU:C:2013:88.

15 — C-472/11, EU:C:2013:88.

42. Lai atbilstoši noteiktu šo divu jautājumu nozīmi, sākumā precīzi ir jāapraksta notāra divkāršā iesaistīšanās atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūrā izskatāmajā lietā, neatkarīgi no tā, vai tā viņš iesaistās posmā, kad tiek izdarīta atzīme par izpildāmību pati par sevi pēc kreditora pieprasījuma, vai arī minētās atzīmes iespējamās atcelšanas posmā pēc parādnieka pieprasījuma, – abos gadījumos tiek veikta stingri formāla pārbaude.

1) Notāra divkāršā iesaistīšanās atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūrā

43. Ungārijas tiesību aktos ļoti konkrēti ir izveidots vienkāršots vai atvieglots līgumsaistību piespiedu izpildes mehānisms, kas balstīts uz notāru divkāršu iesaistīšanos, nosakot hierarhiju attiecībā uz to, kā līgumslēdzējas puses izmanto savas attiecīgās prerogatīvas. Tādējādi bankai, kura tāpat kā pamatlietā ir noslēgusi hipotekārā aizdevuma līgumu ar privātpersonu un vēršas pie notāra, lai lūgtu tam sagatavot publisku aktu par parādnieka parāda atzīšanu, ar tiem ir atļauts lūgt šim notāram [16] izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, ja parādnieks nepilda līgumu. Citiem vārdiem sakot, bankai, pamatojoties uz tās norādīto informāciju un ievērojot dažas konkrētas prasības, ar tiem ir atļauts lūgt notāram uzsākt līguma piespiedu izpildi bez nepieciešamības šajā nolūkā celt prasību tiesā. Tikai otrajā posmā parādnieks var lūgt minētajam notāram atcelt atzīmi par izpildāmību.

44. Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 23./C pantā, kurā būtībā pilnīgi pārņemts Notariāta likuma 112. pants, ir uzskaitīti pienākumi, kas notāram ir jāievēro posmā, kad uz viņa sagatavota publiska akta tiek izdarīta atzīme par izpildāmību. Šajās tiesību normās ir norādīts, ka notārs šo atzīmi par izpildāmību var izdarīt, ja ir izpildīti četri tajās paredzētie nosacījumi: šajā dokumentā ir jānorāda saistības veikt pakalpojumu vai pretpakalpojumu, kreditora un parādnieka vārds, saistību priekšmets, to apmērs un izcelsme un visbeidzot to izpilde un termiņš.

45. Kā ir apstiprinājusi Ungārijas valdība, pārbaude, kuru notārs veic, pamatojoties uz dokumentiem, kurus iesniegusi puse, kas lūdz izdarīt atzīmi par izpildāmību, ir tīri formāla. Viņam it īpaši pēc savas ierosmes nav jāveic līguma, kas ir jāizpilda saskaņā ar publisku aktu, noteikumu izvērtējums, lai arī viņa rīcībā būtu visi šim nolūkam vajadzīgie tiesiskie un faktiskie apstākļi.

46. Ungārijas tiesību aktos ir paredzēts, ka vēlāk notārs pēc parādnieka pieteikuma var atcelt [17] atzīmi par izpildāmību, kas ir izdarīta uz publiska akta, un šī atcelšana ir pamatota, ja atzīme ir izdarīta, pārkāpjot likumu. Notārs, kas izdod rīkojumu par piespiedu izpildi, jebkurā brīdī pēc līgumslēdzēju pušu pieprasījuma atzīmi par izpildāmību vai [izpildes rīkojuma] izrakstu arī var atcelt, pamatojoties uz tiesu izpildītāja rīkojumu vai pēc savas ierosmes.

47. Ungārijas valdība šajā ziņā ir norādījusi, ka šīs procedūras vienīgais mērķis bija ļaut veikt atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūras tiesiskuma pārbaudi, proti, pārbaudīt, vai šo secinājumu 13. punktā minētās formālās prasības tika ievērotas. Tādējādi tāpat kā notārs nevar veikt dažādu līguma noteikumu izvērtējumu brīdī, kad viņš izdara atzīmi par izpildāmību, viņš arī nevar veikt šādu pārbaudi procedūrā saistībā ar minētās atzīmes atcelšanu.

48. Ņemot vērā iepriekš minēto, ir skaidrs, ka divi iesniedzējtiesas prejudiciālie jautājumi attiecas tikai uz vienu problēmu, kas būtībā ir saistīta ar notāram piešķirtajām pilnvarām deklarēt līgumsaistību izpildāmību, šajā gadījumā attiecībā uz hipotekāro parādu, un ka tādējādi šie abi jautājumi ir izskatāmi kopā.

16 — Tiesas sēdē tika precizēts, ka Ungārijas tiesībās vajadzības gadījumā ir atļauta divu dažādu notāru iesaistīšanās – viens notārs sagatavo publisko aktu un otrs notārs izdara atzīmi par izpildāmību.

17 — Likuma par piespiedu izpildi tiesas kārtībā 211. un 224./A pants.

49. Lai varētu ierosināt pamatotu atbildi uz šiem diviem jautājumiem, sākumā ir jāatgādina ne tikai spriedumā *Banif Plus Bank*[18], kuru iesniedzējtiesa skaidri ir minējusi otrajā jautājumā, bet arī attiecīgajā Tiesas judikatūrā izstrādātie galvenie priekšlikumi saistībā ar Direktīvu 93/13, it īpaši tās 6. panta 1. punktu un 7. panta 1. punktu.

2) Tiesas noteiktās galvenās prasības, kas izriet no Direktīvas 93/13

50. Saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 38. pantu Savienības politika nodrošina augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni, tālab šī prasība attiecas uz Direktīvas 93/13 īstenošanu[19]. Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka valsts tiesai, kad tā īsteno Savienības tiesības, ir jāievēro efektīva tiesību aizsardzība tiesā, kas privātpersonām ir nodrošināta Savienības tiesībās un garantēta ar Hartas[20] 47. pantu, šī aizsardzība ir jānodrošina, gan izraugoties kompetentās tiesas, kas izskata uz Savienības tiesībām balstītas prasības, gan nosakot procesuālos noteikumus attiecībā uz šādām prasībām[21].

51. Atbilstoši Tiesas atkārtotai judikatūrai ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma ir balstīta uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju atrodas nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni; šī situācija viņam liek piekrist pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu[22].

52. Tādēļ Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgi noteikumi patērētājiem nav saistoši.

53. Tiesa ir atkārtoti nospriedusi, ka šī ir imperatīva norma, kas vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, ko līgums nodibina starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar reālu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību[23].

54. Tā it īpaši vairākas reizes ir secinājusi, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes bija jāveic līguma noteikuma, kas ietilpst Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā, negodīguma izvērtējums un, to veicot, ir jāizlīdzina starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju pastāvošā nelīdzsvarotība, ja tās rīcībā ir vajadzīgais juridiskais un faktiskais pamatojums[24], ciktāl pastāv liels risks, ka patērētājs it īpaši nezināšanas dēļ neapgalvos viņam piedāvātā noteikuma negodīgumu[25].

55. Tiesa it īpaši ir nospriedusi, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes bija jāveic pierādījumu savākšanas pasākumi, lai konstatētu, vai noteikums ietilpa Direktīvas 93/13 piemērošanas jomā, un apstiprinošas atbildes gadījumā – pēc savas ierosmes jāveic šāda noteikuma iespējamā negodīguma izvērtējums[26]. Tā arī ir precizējusi, ka valsts tiesai, kas konstatē līguma noteikuma negodīgumu, arī ir pienākums,

18 — C-472/11, EU:C:2013:88, 17. punkts.

19 — Skat. it īpaši spriedumus *Pohotovosť* (C-470/12, EU:C:2014:101, 52. punkts), kā arī *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, 47. punkts).

20 — Skat. it īpaši spriedumus *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88, 29. punkts); *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 35. punkts), kā arī *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, 47. punkts).

21 — Skat. spriedumus *Alassini* u.c. (no C-317/08 līdz C-320/08, EU:C:2010:146, 49. punkts), kā arī *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 35. punkts).

22 — Skat. it īpaši spriedumus *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores* (no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346, 25. punkts); *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675, 25. punkts); *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 44. punkts); *Barclays Bank* (C-280/13, EU:C:2014:279, 32. punkts); *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 22. punkts), kā arī *Kušionová* (C-34/12, EU:C:2014:2189, 48. punkts).

23 — Skat. it īpaši spriedumus *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349, 40. punkts), kā arī *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 23. punkts).

24 — Skat. it īpaši spriedumus *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 46. punkts); *Barclays Bank* (C-280/13, EU:C:2014:279, 34. punkts) un *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 24. punkts), kā arī rīkojumu *Banco Popular Español* un *Banco de Valencia* (C-537/12 un C-116/13, EU:C:2013:759, 41. punkts).

25 — Skat. spriedumu *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores* (no C-240/98 līdz C-244/98, EU:C:2000:346, 26. punkts).

26 — Par līgumā iekļauto izņēmuma rakstura teritoriālās piekritības atzīšanas noteikumu, kas ir strīda priekšmets, skat. spriedumu *VB Pénzügyi Lízing* (C-137/08, EU:C:2010:659, 49.–56. punkts); skat. arī spriedumus *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349, 44. punkts), kā arī *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88, 24. punkts).

pirmkārt, negaidot, kamēr patērētājs ceļ prasību šajā jomā, izdarīt visus no šī konstatējuma izrietošos secinājumus saskaņā ar valsts tiesībām, vienmēr ievērojot sacīkstes principu [27], lai nodrošinātu, ka minētais noteikums patērētājam nebūtu saistošs, un, otrkārt, principā, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, ir jāizvērtē, vai attiecīgais līgums var pastāvēt bez šī noteikuma [28].

56. Šajā kontekstā ir jāprecizē, ka lietā *Banif Plus Bank* [29], uz kuru savā otrajā jautājumā skaidri atsaucas iesniedzējtiesa, Tiesai it īpaši tika uzdots jautājums par to, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts bija jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā vai, gluži pretēji, tie pieļauj, ka valsts tiesa, kas pēc savas ierosmes konstatē līguma noteikuma negodīgumu, informē lietas dalībniekus, ka tā ir atzinusi spēkā neesamības pamatu, un šajā ziņā tos aicina iesniegt paziņojumu.

57. Tiesa šajā gadījumā ir nospriedusi, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts bija jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, kas pēc savas ierosmes konstatējusi līguma noteikuma negodīgumu, nav pienākuma, lai izdarītu visus secinājumus no šā konstatējuma, gaidīt, ka patērētājs, kurš ir informēts par savām tiesībām, iesniedz pieteikumu atcelt minēto noteikumu. Tomēr tā ir piebildusi, ka sacīkstes princips parasti noteica valsts tiesai, kas pēc savas ierosmes ir konstatējusi līguma noteikuma negodīgumu, pienākumu informēt lietas dalībniekus un dot tiem iespēju atbilstoši sacīkstes principam apspriest šo noteikumu, ievērojot formalitātes, kas šajā ziņā ir paredzētas valsts procesuālajos noteikumos [30].

58. Visbeidzot Tiesa ir precizējusi, ka Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram, lai gan tajā nav paredzēta iespēja piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā izvirzīt iebildumus par līguma noteikuma, kas ir izpildes raksta pamatā, negodīgumu, tiesai, kura izskata lietu pēc būtības un kuras kompetencē ir novērtēt šāda noteikuma negodīgumu, nav atļauts veikt pagaidu pasākumus, tostarp apturēt minēto izpildes procedūru, ja šie pasākumi ir jāveic, lai nodrošinātu tās galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti [31].

59. Šai direktīvai arī ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, atbilstoši kuram par izpildi atbildīgajai tiesai piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā nav atļauts veikt pagaidu pasākumus, tostarp apturēt izpildi, ja šādi pasākumi ir jāveic, lai nodrošinātu tiesas, kura atbilstoši izskata lietu pēc būtības un kuras kompetencē ir pārbaudīt šāda noteikuma negodīgumu, galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti [32].

60. Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja Savienības tiesībās nav saskaņoti valstu piespiedu izpildes mehānismi, šādi noteikumi ir nosakāmi katras dalībvalsts iekšējā tiesību sistēmā saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, bet ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas regulē līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) [33]. Tiesa arī ir precizējusi, ka valsts izpildes procedūrās bija jāievēro judikatūrā noteiktās prasības, saskaņā ar kurām valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāizvērtē līguma noteikuma, kas attiecas uz Direktīvas 93/13 piemērošanas jomu, negodīgums [34].

27 — Skat. spriedumu *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88, 17.36. punkts).

28 — Skat. spriedumu *Jőrös* (C-397/11, EU:C:2013:340, 48. punkts).

29 — C-472/11, EU:C:2013:88, 17. punkts.

30 — Skat. 17.–36. punktu.

31 — Skat. spriedumus *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 49.–64. punkts) un *Barclays Bank* (C-280/13, EU:C:2014:279, 36. punkts).

32 — Skat. rīkojumu *Banco Popular Español* un *Banco de Valencia* (no C-537/12 līdz C-116/13, EU:C:2013:759, 60. punkts) un spriedumu *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 28. punkts).

33 — Skat. spriedumu *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 50. punkts); *Pohotovosť* (C-470/12, EU:C:2014:101, 46. punkts); *Barclays Bank* (C-280/13, EU:C:2014:279, 37. punkts); *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 31. punkts) un *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, 50. punkts), kā arī rīkojumu *Banco Popular Español* un *Banco de Valencia* (C-537/12 un C-116/13, EU:C:2013:759, 45. punkts).

34 — Skat. spriedumus *Pohotovosť* (C-470/12, EU:C:2014:101, 51. punkts) un *Sánchez Morcillo* un *Abril García* (C-169/14, EU:C:2014:2099, 24. punkts).

61. Šajā kontekstā Tiesa ir nospriedusi, ka, lai izvērtētu, vai valsts procesuālā tiesību norma padara neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, tā ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi visā procesā, tā norisi un īpatnības dažādās valsts instancēs [35], turklāt precizējot, ka starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju atbilstoši valsts tiesībām noritošo tiesvedību īpašās iezīmes nedrīkst būt faktors, kas var ietekmēt saskaņā ar Direktīvas 93/13 tiesību normām nodrošināto tiesisko aizsardzību [36].

62. Ņemot vērā šos principus, pamatlietā aplūkojamā atzīmes par izpildāmību izdarīšanas procedūra ir jāvērtē tās juridiskajā kontekstā.

3) Atbildes uz prejudiciālajiem jautājumiem

63. Ņemot vērā izklāstītās atbilstošās tiesību normas izskatāmajā lietā, ir jāuzsver, ka šo divu iesniedzējtiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu pamatproblēma izriet no tā, ka Ungārijas tiesību aktos ir paredzēts, ka notāram var lūgt pasludināt par izpildāmām tādas saistības, kas paredzētas pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtajā līgumā, kā hipotekārais parāds pamatlietā, vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes un atbilstoši sacīkstes principam iepriekš neveicot iespējamā līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu, neatkarīgi no tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas ļauj apstrīdēt līgumu vai tā piespiedu izpildi. Tāda pati sistēma reglamentē iespējamo prasību saistībā ar atzīmes par izpildāmību atcelšanu.

64. Gan parādnieka, gan Komisijas galvenais arguments ir, ka ar šo iespēju uzsākt līguma piespiedu izpildi ir pārkāpta šeit atgādinātā Tiesas judikatūra attiecībā uz Direktīvu 93/13, tostarp spriedums *Banif Plus Bank* [37]. Kā ir apgalvots, tā kā atzīme par izpildāmību, kuru notārs ir izdarījis uz publiska akta, kas ietver līgumu, rada tādas pašas sekas kā tiesas nolēmums, no tā obligāti izriet, ka šī judikatūra pilnībā ir jāattiecina uz notāra iesaistīšanos. Tādējādi notāram it īpaši pēc savas ierosmes esot jāveic līguma noteikumu iespējamā negodīguma izvērtējums un jāuzaicina līgumslēdzējas puses tos apspriest sacīkstes veidā.

65. Tomēr šajā Tiesas judikatūras interpretācijā nav ņemts vērā būtisks aspekts, proti, ka tā it īpaši attiecas uz valsts tiesas, kurai ir jāpilda savas funkcijas, lomu un tādējādi tā attiecas tikai uz tiesu varas funkciju īstenošanu. Tādējādi šīs judikatūras pamatā ir pieņēmums, ka tiesa, kurā ir celta prasība, ir tā, kas pirms līguma saistību izpildes pasludināšanas vajadzības gadījumā var pēc savas ierosmes, ja tās rīcībā ir šim nolūkam vajadzīgie tiesiskie vai faktiskie apstākļi, izvērtēt iespējamu negodīgu noteikumu esamību, šajā ziņā veicināt lietas dalībnieku apspriedi sacīkstes veidā un vajadzības gadījumā izdarīt nepieciešamos secinājumus, pasludinot negodīgus noteikumus par spēkā neesošiem vai nepieļaujot piespiedu izpildi, "atbilstoši valsts tiesībās noteiktajiem nosacījumiem" [38].

66. Apstākļos, kad notāram valsts tiesību aktos ir piešķirtas pilnvaras izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, kas satur līgumu, un vajadzības gadījumā vēlāk to atcelt, iespējai paplašināt notāra spēju pildīt pilnvaras, kuras tieši izriet no tiesu varas funkcijas, rodas gandrīz nepārvarami šķēršļi, kas ir saistīti ar minētās tiesu varas funkcijas monopolu.

35 — Skat. spriedumus *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León* (C-413/12, EU:C:2013:800, 34. punkts) un *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, 52. punkts).

36 — Skat. spriedumus *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349, 55. punkts); *Aziz* (C-415/11, EU:C:2013:164, 62. punkts), kā arī *Kušionová* (C-34/13, EU:C:2014:2189, 53. punkts).

37 — C-472/11, EU:C:2013:88.

38 — Skat. it īpaši spriedumus *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615, 58. punkts), kā arī *Banif Plus Bank* (C-472/11, EU:C:2013:88, 25. un 27. punkts).

67. Ar Direktīvu 93/13, kā to ir interpretējusi Tiesa, dalībvalstīm nevarētu uzlikt pienākumu mainīt notāra funkcijas tik lielā mērā, ka notāram būtu jāuzsāk sacīkstes procedūra starp līgumslēdzējām pusēm, pēc kuras viņam būtu jālemj par līguma noteikuma negodīgumu un tā iespējamu spēkā neesamību.

68. No šī viedokļa raugoties, es uzskatu, ka, neskarot konkrētus precizējumus, uz iesniedzējtiesas diviem uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, kā tie ir formulēti šo secinājumu 40. un 41. punktā, ir jāatbild noliedzoši.

69. Vispirms Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka principā tai nav pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, kas notāram ļauj – un neapstrīdami, ka tai ir šādas tiesības, – izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, kas satur līgumu, iepriekš neveicot, vajadzības gadījumā – pēc paša ierosmes, līguma noteikumu iespējama negodīguma izvērtējumu.

70. Kā tiesas sēdē norādīja Komisija, attiecīgā vienkāršotā izpildes procedūra pamatlietā pirmajā posmā vajadzības gadījumā pārdevējam vai piegādātājam ļauj panākt, ka notārs pasludina līguma saistību izpildāmību, iepriekš obligāti neuzsākot uz sacīkstes principu balstītu tiesvedību tiesā. Tādējādi patērētājam, kas vēlas to novērst, ir pienākums vai nu celt prasību, apstrīdot līguma spēkā esamību, vai arī prasību atcelt vai ierobežot piespiedu izpildi saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 369. pantu.

71. Tomēr tikai no tā, ka notāram brīdī, kad viņš izdara atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, kas satur līgumu pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, valsts tiesību aktos nav noteikts pienākums pēc savas ierosmes norādīt uz minētā līguma noteikumu negodīgumu un, ievērojot sacīkstes principu, izdarīt no tā secinājumus, nevarētu secināt, ka Ungārijas tiesību akti nav saderīgi ar Direktīvu 93/13, un tas it īpaši ir tāpēc, ka minētajam patērētājam ir nodrošināta efektīva tiesību aizsardzība tiesā.

72. Pirmkārt, Direktīvā 93/13 nav pietiekama pamatojuma, lai ierobežotu dalībvalsts kompetenci piešķirt notāram pilnvaras izdarīt atzīmi par izpildāmību uz publiska akta, kas attiecas uz līgumu. Otrkārt, notāram nevar piešķirt tādas pilnvaras, kas ar Direktīvu 93/13, kā to ir interpretējusi Tiesa, ir uzticētas tiesai.

73. Turklāt, kā esmu uzsvēris, Tiesas atbilstošās judikatūras kopums attiecībā uz valsts tiesu īpašo atbildību, īstenojot Direktīvu 93/13, un it īpaši nepieciešamību ļaut tām pēc savas ierosmes veikt līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu, ir balstīts uz pieņēmumu, ka viena no līgumslēdzējām pusēm iepriekš ir cēlusi prasību minētajās tiesās.

74. Kā būtībā apgalvo Vācijas valdība, nedz Direktīva 93/13, nedz Tiesas atbilstošā judikatūra nevarētu tikt interpretēta tādējādi, ka dalībvalstīm obligāti būtu jānosaka notāriem pienākums aizvietot valsts tiesas, lai, ievērojot sacīkstes principu, veiktu līgumu, kas ir iekļauti to sagatavotajos publiskajos aktos, noteikumu negodīguma izvērtējumu, ne arī plašāk – būtu jāgroza civilprocesa normas tādējādi, ka notāriem būtu pilnvaras kompensēt pilnīgu to patērētāju pasivitāti, kas neizmanto savas tiesības celt prasību.

75. Turpinājumā nepieciešamā saskaņotībā ar visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem un attiecībā uz otro jautājumu Direktīva 93/13 arī ir jāinterpretē tādējādi, ka tai nav pretrunā valsts tiesību akti, kuri neļautu patērētājam lūgt atcelt atzīmi par izpildāmību, kas izdarīta uz publiska akta attiecībā uz līgumu ar pārdevēju vai piegādātāju, atsaucoties uz to, ka iepriekš netika veikts līguma noteikumu negodīguma izvērtējums.

76. Pamatojoties tikai uz Direktīvu 93/13, arī ir ļoti grūti uzlikt pienākumu notāram pēc procedūras, kas balstīta uz sacīkstes principu, posmā, kad tiek izdarīta atzīme par izpildāmību uz publiska akta attiecībā uz līgumu, lemt par negodīgu noteikumu esamību, kā arī noteikt to par pienākumu procedūrā saistībā ar minētās atzīmes atcelšanu. Tāpēc šajā ziņā ir pietiekami atsaukties uz izklāstu, kas ir minēts šo secinājumu 69.–74. punktā.

77. Tādējādi, sniedzot atbilstīgu atbildi uz iesniedzējtiesas jautājumiem, kas tai būtu noderīga un būtu saderīga ar Direktīvas 93/13 mērķi, kā to ir interpretējusi Tiesa, nevarētu apmierināties tikai ar šo paziņojumu par pamatlietā aplūkoto tiesību aktu saderīgumu. Gluži pretēji, ir jāformulē daži "brīdinājumi", kas galvenokārt ir noteikti Tiesas judikatūrā. Jāuzsver pienākumi, tos precizējot, kas jāpilda gan notāriem, gan valsts tiesām attiecībā uz Direktīvā 93/13 izvirzīto īpašo patērētāju tiesību aizsardzības mērķi un plašāk – attiecībā uz prasībām, kas izriet no tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā Hartas 47. panta izpratnē.

78. Runājot par notāriem, no iesniedzējtiesas paskaidrojumiem un rakstveida un mutvārdu apsvērumiem, kurus tā iesniedza Tiesā, izriet, ka Notariāta likuma, kurā ir apstiprināts notāru lomas nozīmīgums strīdu novēršanā un tiesu darba slodzes samazināšanā, 1. pantā ļoti vispārēji ir noteikti notāru pienākumi. It īpaši tiem ar saviem padomiem procedūrās, kas ir to kompetencē, ir jāsniedz palīdzība līgumslēdzējām pusēm, nodrošinot tām vienlīdzīgu attieksmi to tiesību īstenošanā un saistību izpildē.

79. Notariāta likuma 3. panta 1. punktā arī ir precizēts, ka "notārs atsakās sniegt palīdzību, kad tā nav saderīga ar viņa pienākumiem, it īpaši, ja palīdzība tiek prasīta saistībā ar tiesisku darījumu, kurš ir pretrunā likumam vai ar kuru tiek mēģināts to apiet, vai arī kura mērķis ir aizliegts vai ļaunprātīgs". Notariāta likuma 3. panta 2. punktā ir piebilsts, ka, "ja procedūrā notārs atklāj apstākli, kas rada šaubas, viņam, neatsakot savu palīdzību, ir jāpievērš līgumslēdzēju pušu uzmanība minētajam apstāklim un rakstveidā jānorāda uz šī apstākļa tiesiskumu. Ja līgumslēdzēja puse iebilst pret šo apstākli, notārs atsaka savu palīdzību."

80. Posmā, kad tiek sagatavoti publiski akti attiecībā uz līgumu, notāri, ņemot vērā Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā dalībvalstīm paredzētos pienākumus paredzēt atbilstīgus un efektīvus līdzekļus, lai izbeigtu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtajos līgumos iekļauto negodīgu noteikumu izmantošanu, it īpaši ir atbildīgi par patērētāja informēšanu un padomu sniegšanu tam.

81. Pamatlietā aplūkotajos apstākļos notāram, sagatavojot publisku aktu attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, pedantiski jāseko tam, lai patērētājs ne tikai tiktu brīdināts, ka līgumā, iespējams, ir negodīgi noteikumi, kurus [notārs] ir konstatējis, bet arī tiktu informēts par to, ka viņam ar tiesību aktiem ir piešķirtas pilnvaras izdarīt atzīmi par izpildāmību uz minētā publiskā akta un, iespējams, lemt par tās atcelšanu, veicot tikai formālu pārbaudi, kā arī par sekām, kas izriet no šīs atzīmes izdarīšanas, it īpaši procesuālajā jomā.

82. Šajā gadījumā no iepriekš minētā izklāsta izriet, ka saskaņā ar Ungārijas tiesībām posmā, kad tiek sagatavots publisks akts attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, notāram ir nozīme šī līguma noteikumu negodīguma novēršanā un ka vismaz – it īpaši šaubu gadījumos – viņš var informēt par noteikuma negodīgumu līgumslēdzējas puses, it īpaši patērētāju, kurš tādējādi vajadzības gadījumā var izmantot savas tiesības celt prasību kompetentajā valsts tiesā.

83. Tādējādi Notariāta likuma vispārīgie noteikumi principā veicina Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā noteikto prasību ievērošanu, ar kuru dalībvalstīm ir uzlikts pienākumu paredzēt atbilstīgus un efektīvus līdzekļus, lai novērstu negodīgu noteikumu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtajos līgumos. Tomēr tikai iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir kompetence interpretēt valsts tiesības, ir jāizvērtē apstākļi pamatlietā un vajadzības gadījumā ir jāizdara secinājumi.

84. Attiecībā uz tiesām arī ir jāatgādina, ka dalībvalstīm ir jānodrošina patērētājiem efektīva tiesību aizsardzība tiesā, dodot tiem iespēju celt prasību par līgumu pašu un/vai par tā piespiedu izpildi, neizvirzot tādus nosacījumus, it īpaši attiecībā uz termiņu, kas pārmērīgi apgrūtina vai padara praktiski neiespējamu ar Direktīvu 93/13 [39] garantēto tiesību īstenošanu, un šīs prasības ietvaros tiesai ir jābūt iespējai vajadzības gadījumā pēc savas ierosmes, kad tās rīcībā ir visi šim nolūkam vajadzīgie tiesiskie un faktiskie apstākļi, veikt līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu un, ievērojot sacīkstes principu, izdarīt secinājumus saskaņā ar valsts tiesībās paredzētajiem nosacījumiem un Tiesas judikatūru.

85. Šajā gadījumā gan no iesniedzējtiesas, gan no Ungārijas valdības sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka patērētājs, pirmkārt, var celt prasību, apstrīdot līguma noteikumu spēkā esamību, un, otrkārt, var uzsākt tiesvedību attiecībā uz piespiedu izpildes atcelšanu vai ierobežošanu saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 369. pantu. Šajā pēdējā tiesvedībā, kā norādīja Komisija, patērētājs arī var lūgt apturēt noslēgtā līguma, uz kura notārs ir izdarījis atzīmi par izpildāmību, piespiedu izpildi.

86. Tādējādi, pirms tiek izdarīta atzīme par izpildāmību, patērētājs vispirms jebkurā brīdī varētu celt prasību valsts tiesās, apstrīdot līguma, pamatojoties uz kuru sagatavots publiskais akts, uz kura izdarīta atzīme par izpildāmību, spēkā esamību.

87. Ja ir izdarīta atzīme par izpildāmību, neizslēdzot jau minēto iespēju lūgt to atcelt, patērētājs saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 369. pantu varētu uzsākt tiesvedību attiecībā uz piespiedu izpildes atcelšanu vai ierobežošanu, kurā viņš varētu atsaukties uz līguma spēkā neesamību un lūgt izpildes apturēšanu saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 370. pantu.

88. Šajās divās tiesvedībās pilnīgi ir jāpiemēro visa attiecīgā Tiesas judikatūra, kas ir atgādināta šo secinājumu 51.–62. punktā. Ar šo judikatūru izvirzītās prasības it īpaši ir jāievēro Civilprocesa kodeksa 369. un 370. pantā paredzētajā tiesvedībā, ciktāl pirmajā no šīm tiesību normām ierobežojošā veidā ir uzskaitīti iemesli, kuru dēļ var lūgt atcelt vai ierobežot piespiedu izpildi, kas uzsākta, notāram izdarot atzīmi par izpildi uz publiska dokumenta attiecībā uz līgumu, un kuru vidū nav minēts līguma noteikumu iespējamais negodīgums.

89. Tādējādi, ņemot vērā iepriekš minēto izklāstu, es ierosinu Tiesai uz iesniedzējtiesas diviem uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt, ka Direktīvas 93/13 6. un 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka principā tiem nav pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotie, ar kuriem notāram, kurš, ievērojot formālās prasības, ir sagatavojis publisku aktu attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, ir atļauts uzsākt līguma piespiedu izpildi attiecībā uz patērētāju, kas nav izpildījis savas saistības, vai nu izdarot atzīmi par izpildāmību uz minētā dokumenta, vai arī atsakoties veikt minētās atzīmes atcelšanu, ja nevienā no šiem posmiem netika veikts līguma noteikumu negodīguma izvērtējums.

90. Tomēr notāram brīdī, kad viņš sagatavo šādu publisku aktu, ir jāinformē minētais patērētājs par iespējamu negodīgu noteikumu esamību, kurus viņš esot konstatējis, kā arī par pilnvarām, kas viņam piešķirtas ar tiesību aktiem, noteikt līguma piespiedu izpildi, veicot tikai formālu pārbaudi, un no tā izrietošajām sekām, it īpaši procesuālajā jomā.

91. Turpretī šai direktīvai pretrunā ir tādi valsts tiesību akti, kas liegtu valsts tiesai, neraugoties uz prasības būtību, kas tajā tiktu celta, pēc savas ierosmes un, ievērojot sacīkstes principu, veikt līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu, kad tās rīcībā ir visi šim nolūkam vajadzīgie tiesiskie un faktiskie apstākļi, un izdarīt no tā secinājumus.

39 — Par noilguma termiņiem skat. ģenerāladvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumus lietā *BBVA* (C-8/14, EU:C:2015:321).

V – **Secinājumi**

92. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Fővárosi Törvényszék* uzdotajiem abiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. un 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka principā tiem nav pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotie, ar kuriem notāram, kurš, ievērojot formālās prasības, ir sagatavojis publisku aktu attiecībā uz pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgto līgumu, ir atļauts uzsākt līguma piespiedu izpildi attiecībā uz patērētāju, kas nav izpildījis savas saistības, vai nu izdarot atzīmi par izpildāmību uz minētā dokumenta, vai nu atsakoties veikt minētās atzīmes atcelšanu, ja iepriekš nevienā no posmiem netika veikts līguma noteikumu negodīguma izvērtējums.

Tomēr notāram brīdī, kad viņš sagatavo šādu publisku aktu, minētais patērētājs ir jāinformē par iespējamu negodīgu līguma noteikumu esamību, kurus viņš esot konstatējis, kā arī par pilnvarām, kas viņam ir piešķirtas ar tiesību aktiem, uzsākt līguma piespiedu izpildi, veicot tikai formālu pārbaudi, un no tā izrietošajām sekām, it īpaši procesuālajā jomā.

Turpretī šai direktīvai pretrunā ir tādi valsts tiesību akti, kas liegtu valsts tiesai, neraugoties uz prasības būtību, kas tajā tiktu celta, pēc savas ierosmes un, ievērojot sacīkstes principu, veikt līguma noteikumu negodīguma izvērtējumu, kad tai ir visi šim nolūkam vajadzīgie tiesiskie un faktiskie apstākļi, un izdarīt no tā secinājumus.